

Уміда Тешабасва,

головний бібліотекар науково-методичного відділу
Національної бібліотеки Узбекистану імені Алішера Навої

Організаційно-методична діяльність Національної бібліотеки Узбекистану імені Алішера Навої

Автор статті розкриває основні напрями організаційно-методичної діяльності Національної бібліотеки Узбекистану імені Алішера Навої, а саме забезпечення інформаційно-бібліотечних закладів республіки документами, організація для бібліотечно-го персоналу науково-практичних семінарів, тренінгів тощо.

Сучасна бібліотека покликана забезпечувати вільний доступ до інформації, освіти, культури, здійснювати обслуговування з урахуванням інтересів, потреб громадян, з дотриманням місцевих традицій. Розглядаючи в цьому контексті зміни, що відбулися в інформаційно-бібліотечному середовищі країни, ми можемо констатувати: якщо Указ Президента Республіки Узбекистан «Про удосконалення організації науково-дослідної діяльності» від 20 лютого 2002 р. і Постанова Кабінету Міністрів від 12 квітня 2002 р. «Про створення Національної бібліотеки Узбекистану імені Алішера Навої» стали першим кроком на шляху реформування бібліотечної системи країни, то Постанова Президента Республіки Узбекистан «Про організацію інформаційно-бібліотечного забезпечення населення республіки» від 20 червня 2006 р. визначила конкретні механізми удосконалення інформаційно-бібліотечного обслуговування населення, подальшого кардинального реформування всієї бібліотечної галузі, а також важливі завдання впровадження інформаційних і телекомунікаційних технологій у бібліотечну справу країни.

Загалом реформа бібліотечної мережі передбачає її удосконалення згідно з новими вимогами, а саме, створення читачам необхідних умов для вільного доступу до інформації з використанням передових технологій, модернізацію бібліотечної праці, формування привабливого іміджу бібліотеки.

Відповідно до вищезгаданої Постанови здійснена реорганізація масових бібліотек системи Міністерства у справах культури і спорту республіки (були створені принципово нові інформаційно-ресурсні центри при вишах, коледжах, ліцеях і школах). Інформаційно-ресурсні центри (ІРЦ) перейшли у відання Міністерства вищої і середньої спеціальної професійної освіти та Центру середньої спеціальної професійної освіти при цьому міністерстві – це ІРЦ вишів, коледжів, ліцеїв; Міністерства народної освіти Республіки Узбекистан – ІРЦ загальноосвітніх шкіл. Обласні універсальні наукові бібліотеки і Центральна міська бібліотека Ташкента були перетворені на інформаційно-бібліотечні центри (ІБЦ) і передані у відання Узбецького агентства зв'язку та інформації. З метою удосконалення діяльності ІБЦ створено Республіканський інформаційно-бібліотечний центр при Узбецькому агентстві зв'язку та інформації, що забезпечує організаційно-управлінську діяльність ІБЦ, опікується їх матеріально-технічною базою, підвищенням кваліфікації і впровадженням нових інформаційних технологій.

Головним завданням проведеної реорганізації масових бібліотек республіки є збереження їхніх фондів при об'єднанні з бібліотеками вишів, коледжів, ліцеїв і шкіл, забезпечення широкої і безперешкодної доступності для населення, і, найважливіше – зміцнення їхньої матеріально-технічної бази, впровадження інфор-

маційних технологій, створення привабливих центрів інформації з дозвільними формами діяльності.

Національна бібліотека Узбекистану імені Алішера Навої бере активну участь у процесі реформування бібліотечної системи країни, виступаючи у ролі республіканського методичного і координаційного центру. Для забезпечення інформаційно-бібліотечних закладів необхідними нормативними документами було підготовлено низку матеріалів, що регламентують роботу ІРЦ, ІБЦ та бібліотек інших відомств. Серед них: «Типове положення про інформаційно-бібліотечний центр», «Типове положення про інформаційно-ресурсний центр освітнього закладу», «Типові правила користування інформаційно-бібліотечним центром», «Типові правила користування інформаційно-ресурсним центром», інструкції з обліку фонду, «Методика упорядкування посадових інструкцій», «Взірцева структура річного плану і звіту», «Взірцеві комплексні норми часу на процеси бібліотечно-інформаційної діяльності», положення про взаємодію інформаційно-бібліотечних закладів тощо. Видано збірник документів «Організація роботи інформаційно-бібліотечних та інформаційно-ресурсних центрів», методичний посібник «Організація бібліографічної роботи інформаційно-ресурсного центру», збірники матеріалів за підсумками проведених у грудні 2006 р. та у вересні 2007 р. круглих столів на теми «Питання реформування бібліотечної справи Узбекистану» і «Бібліотека в контексті історичних перетворень». Останні містять доповіді і виступи провідних фахівців інформаційно-бібліотечної справи з питань організації роботи ІБЦ і ІРЦ у світлі Постанови Президента Республіки Узбекистан від 20 червня 2006 р. та з урахуванням застосування і впровадження нових інформаційних технологій.

Національна бібліотека Узбекистану з кожним роком посилює роботу щодо підготовки і перепідготовки бібліотечних кадрів у контексті використання передових технологій в організації інформаційно-бібліотечної справи: підготовлено і проведено низку науково-практичних семінарів і тренінгів для методистів ІБЦ областей республіки. Для керівників, провідних спеціалістів ІРЦ Ташкента та областей проведено серію семінарів і тренінгів пов'язаних з інформаційними технологіями, автоматизованими бібліотечними системами і базами даних.

Щорічно, протягом декількох місяців, на базі НБУ проводяться заняття зі слухачами курсів підвищення кваліфікації Ташкентського державного інститу-

ту культури ім. А. Кадирі, Ташкентського університету інформаційних технологій, які готують спеціалістів для інформаційно-бібліотечних закладів.

Бібліотека як методичний центр продовжує розробляти і видавати методико-бібліографічні посібники, рекомендації, консультації, рекомендаційні покажчики, що пропагують національну культурно-історичну, духовну спадщину, діяння великих мислителів, просвітителів Сходу. Останнім часом дедалі частіше застосовуються нові форми видань: дайджести, буклети, інформаційні аркуші (майже 40 найменувань видань). Лише науково-методичний відділ бібліотеки щорічно видає більше 20 назв методичних посібників на допомогу працівникам інформаційно-бібліотечних закладів.

Основна маса видань друкується державною узбецькою мовою. У методичних посібниках, збірниках досить часто розкривається досвід роботи бібліотек Росії, країн СНД і далекого зарубіжжя.

Найбільш актуальні проблеми бібліотечної діяльності, цікавий досвід, матеріали оригінальних досліджень висвітлюються на сторінках щорічного збірника «Бетгерівські читання», у збірнику праць міжнародної конференції «Інтернет і бібліотечно-інформаційні ресурси в науці, освіті, культурі і бізнесі», що видаються НБУ.

Нині перед бібліотекою як методичним, координаційним центром, робочим органом Міжвідомчої ради стоять відповідальні завдання. Їх виконання вимагає великих зусиль усього колективу бібліотеки.

Список використаної літератури

1. Об организации информационно-библиотечного обеспечения населения республики: Постановление Президента Республики Узбекистан, 20 июня 2006 г. // Народное слово. – 2006. – 21 июня.
2. Умаров А. А. Значение информационно-библиотечных и информационно-ресурсных центров в развитии общества // Бетгеровские чтения-2006: Сборник материалов круглого стола «Вопросы реформирования библиотечного дела Узбекистана». – Ташкент: Изд-во Национальной библиотеки Узбекистана им. А. Навои, 2007. – С. 13–17.
3. Мамина И. З. Задачи Национальной библиотеки Узбекистана им. Алишера Навои как рабочего органа межведомственного совета по координации деятельности информационно-библиотечной системы республики // Бетгеровские чтения-2006. – С. 26–29.
4. Кудратова Д. К. Информационно-библиотечная система Узбекистана – год спустя // Бетгеровские чтения-2007: Сборник материалов круглого стола «Библиотека в контексте исторических преобразований». – Ташкент: Изд-во Национальной библиотеки Узбекистана им. А. Навои, 2008. – С. 92–103.